

BELEIDSADVIES OVER
TWEETALIG
ONDERWIJS VGT-NL

Opgesteld door de
Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal -
Publicatiedatum / 5.01.2022

1 DUIDING

Na ons advies – o.a. in 2016 – in verband met het aanbieden van tweetalig onderwijs VGT-NL in Vlaanderen willen we vanuit de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal ons advies vandaag extra toelichten. Deze toelichting komt er na de recente veranderingen in het overleg tussen het kabinet van de minister van Onderwijs en Doof Vlaanderen.

2 ADVIES

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal houdt vast aan het eerder advies inzake de gelijkwaardige status voor Vlaamse Gebarentaal (VGT) en Nederlands (NL). Dit wordt mede-ondersteund door het decreet Vlaamse Gebarentaal waarbij VGT officieel erkend werd als taal in Vlaanderen en Brussel-Hoofdstad (decreet 5 mei 2006). Vlaamse Gebarentaal is een volledig toegankelijke, volwaardige en zelfstandige taal. We vernamen tijdens een gesprek met Doof Vlaanderen op 20 december 2021 dat er onduidelijkheid heerst binnen het kabinet van de minister van Onderwijs over de volwaardigheid en toegankelijkheid van de Vlaamse Gebarentaal, specifiek in de context van kinderen van dove ouders. Alle kinderen – horend en doof – van dove ouders hebben toegang tot de Vlaamse Gebarentaal en kunnen deze onmiddellijk na de geboorte verwerven. Vlaamse Gebarentaal bevat alle taalkundige bouwstenen die we ook in gesproken talen terugvinden (vb. Vermeerbergen 1997). Vlaamse Gebarentaal kan dus perfect ingezet worden als evenwaardige instructietaal in het onderwijs in Vlaanderen. Als Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseren we dan ook ten stelligste om tweetalig onderwijs in het Nederlands en de Vlaamse Gebarentaal structureel uit te bouwen binnen het reguliere onderwijs voor alle gebarentalige kinderen. Het memorandum van de Adviescommissie bevat dan ook de kernboodschap van dit advies, nl. “Recht op het leren in/van/over Vlaamse Gebarentaal”.

We zijn zeer blij te vernemen dat de minister het belang van Vlaamse Gebarentaal inziet en erkent voor dove en slechthorende kinderen. We willen wel opmerken dat het tweetalig onderwijs uitsluitend organiseren voor dove en slechthorende kinderen niet voldoet aan de definitie van inclusie en segregatie in de hand kan werken (nl. een groepje geïsoleerde dove kinderen binnen een horende omgeving). Daarom pleiten we er voor om in het onderwijsmodel ook ruimte te

voorzien voor horende gebarentalige kinderen. Alleen zo werkt men toe naar een duurzame inclusieve onderwijsvorm met aandacht voor taal en cultuur (vb. Agirdag, 2009; Sierens & Van Avermaet, 2010; Struys et al, 2016).

We zijn ons ook bewust van Vlaanderens unieke positie en de specificiteit van onze taalwetgeving. Daardoor zijn modellen uit andere landen of regio's niet altijd gemakkelijk te vertalen naar onze context. We begrijpen de aandacht van de minister voor het gesproken Nederlands voor horende gebarentalige kinderen, net zoals we de aandacht van Doof Vlaanderen begrijpen voor Vlaamse Gebarentaal voor alle gebarentalige kinderen. Daarnaast zijn dove ouders van dove en horende kinderen in Vlaanderen zelf al jaren vragende partij voor toegankelijk onderwijs in VGT-NL. Vanuit deze optiek is een onderwijsmodel waarbij alle gebarentalige kinderen samen onderwijs kunnen volgen bij een dove gebarentalige leerkracht een duidelijke meerwaarde, zowel op cognitief als op talig vlak (vb. Hall et al., 2019; Emmorey et al., 2016). Deze onderwijsvorm zal ook een positief effect kunnen genereren op de sociaal-emotionele ontwikkeling en het algemeen welzijn van de gebarentalige kinderen (vb. Meurant & Ghesquière, 2019). Daarnaast moeten kinderen ook de mogelijkheid hebben om verschillende modaliteiten van het Nederlands te verwerven. Daarbij zijn verschillende pistes mogelijk om structureel tweetalige klassen in te richten, op één of meerdere plaatsen in Vlaanderen, en geïnspireerd op succesvolle onderwijsvormen. We kijken dan ook uit naar de resultaten van het onlangs aangekondigde wetenschappelijk onderzoek rond kwalitatief tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

We ondersteunen het werk van Doof Vlaanderen en vragen uitdrukkelijk aan de minister om aandacht te hebben voor talige gelijkwaardigheid en algehele inclusie.

REFERENTIES

- Agirdag, O. (2009). All Languages Welcomed Here. *Educational Leadership*, 66(7), 20–25.
- Emmorey, K., Giezen, M. & Gollan, T. (2016). Psycholinguistic, cognitive, and neural implications of bimodal bilingualism. *Biling (Camb Engl)*. 2016 March ; 19(2): 223–242. doi:10.1017/S1366728915000085
- Hall, M., Hall, W. & Caselli, N. (2019). Deaf children need language, not (just) speech. *First Language* 39(4), 367-395. DOI: 10.1177/0142723719834102
- Meurant, Laurence & Ghesquière, Magaly. (2019). Conditions for Effective Co-Enrollment of Deaf and Hearing Students: What May Be Learned from Experiences in Belgium. DOI: 10.1093/oso/9780190912994.003.0011.
- Sierens, S. & Van Avermaet, P. (2010). Taaldiversiteit in het onderwijs: van meertalig onderwijs naar functioneel veeltalig leren. In: P. Van Avermaet, K. Van de Branden & L. Heylen (eds). *Goed gegokt? Reflecties op twintig jaar gelijke-onderwijskansen*.
- Struys, E., Surmont, J., & Consuegra, E. (2016). Iedereen meertalig! Over het potentieel van meertalig onderwijs in Vlaanderen. *Welwijs*, 27(2), 7-10.
- Vermeerbergen, M. (1997). *Grammaticale aspecten van de Vlaams-Belgische Gebarentaal*. Gentbrugge: Cultuur voor Doven. ISBN 90-75977-03-4.

Meer informatie: adviescommissievgt@vlaanderen.be

Dit advies werd bezorgd aan:

- Vlaams Minister van Cultuur Jan Jambon via raadgever Wouter Rogiers
- Vlaams Minister van Onderwijs Ben Weyts via raadgever Candice De Windt
- Departement Onderwijs en Vorming t.a.v. Helena Severyns en Luc Van Beeumen
- Doof Vlaanderen t.a.v. Marieke Kusters en Isabelle Heyerick